

राष्ट्रीय सेवा योजना (एन.एस.एस.) कॅम्पमधील ते 90 दिवस

हर्षदा उल्हास पगारे
द्वितीय वर्ष कला

कॅम्पला जायच म्हटल्यावर माझ्या मनात तर खूप आनंदच आनंद झाला. सोमवार दि. २० नोव्हें. ०८ रोजी ४३ स्वयंसेवक आणि ३ माजी स्वयंसेवक तसेच आपल्या कॉलेजच्या N.S.S. च्या प्रोग्राम ऑफिसर प्रियंवदा टोकेकर मिस, प्राध्यापिका सुचिता नाईक, प्राध्यापिका कल्पना चांदोक व प्राध्यापक शिवाजी नाईक सर असे सर्वजण आम्ही कल्याण येथील मामनोली गावातील 'हिंदू सेवा संघ' येथे दुपारी पोहचलो. त्यानंतर N.S.S. झेंडा फडकावून ध्वजारोहण व लक्ष्यगीत झाले. त्यानंतर संध्याकाळी नाईक मिस ने आम्हाला कॅम्पमधील वर्तवणुकीचे नियम व कोणत्या प्रकारची शिस्त असावी हे सांगितले आणि आम्हाला प्रत्येक दिवसाच्या कार्यक्रमाची कल्पना दिली तसेच आम्हा विद्यार्थ्यांचे ५ ग्रुप करण्यात आले. त्यांचे गटप्रमुख हे प्रत्येक ग्रुप ने निवडले व गटाला नावेही दिली. रोज संध्याकाळी सुचिता नाईक मिस व सर्व शिक्षकांनी आमच्याकडून व्यक्तीमत्व विकासासाठी व आत्मविश्वास वाढविण्यासाठी मनोरंजनात्मक गेम घेतले. दुसऱ्या दिवसापासून रोजी सकाळी ७ वा. फ्रेश होऊन आम्ही नाईकमिस सोबत मैदानात कवायत करायचो त्यानंतर लक्ष्यगीत, प्रार्थना व मनाचे श्लोक म्हणायचो. त्यामुळे मनाला इतकी शांती मिळायची की सर्व वातावरण आनंदमय व्हायच असा भाव व्हायचा. त्यानंतर नाष्टा नंतर तेथील आमराईत तसेच कुंदागावात श्रमदानासाठी गेलो त्यामध्ये मला असा अनुभव आली की एकजुटीने काम केल्यावर कोणतेही काम सहज शक्य होते.

दुसऱ्या दिवसापासून कॅम्पला भेट द्यायला असंख्य तज्ञ मंडळी आली ती म्हणजे "प्रसाद चिकित्सा स्वयंसेवी संस्था" मधील वर्षा परचुरे व सुचिता जोशी ह्यांनी आमच्याबरोबर एकीचे महत्त्व पटवून देणारी गाणी व खेळ घेतले. तसेच 'हिंदू सेवा संघ' चे संचालक दिनेश देशमुख ह्यांनी मामनोली येथील भारतातील व भारताबाहेरील वसतीगृहातील मुलांचा परिचय दिला. त्यामुळे अशा

बालकांना किंवा वसतीगृहातील मुलांचा परिचय दिला. त्यामुळे अशा बालकांना किंवा वसतीगृहातील मुलांसाठी काही पैसे किंवा सेवादान करावेसे मनातून वाटते. तसेच कॅम्प दरम्यान "सुधीर दादा" ह्यांनाही आम्ही भेटलो. त्यांनी बालदिनासाठी वेगवेगळी गाणी शिकवली तसेच पथनाट्य कसे सादर करावे ह्याचे मुद्दे त्यांनी आम्हाला सांगितले. ११ ते ७ वाजेपर्यंत वेगवेगळ्या अॅक्टिवीटी घेऊन त्यांनी संध्याकाळी पथनाट्ये घेतली. त्यांचे विचार ऐकून माझ्यातील हरवलेला कलावंत जागा झाला. तसेच 'जिमनॅस्टीक' व 'योगासन' हे रोजच्या जीवनात किती आवश्यक आहे. ह्याचे महत्त्व पटवून देण्यासाठी कॅम्पला भेट दिली ते विवेक पाटील सर व त्यांच्या शिष्या युक्ता, गौरी व देवश्री ह्यांनी आम्हाला सूर्यनमस्कार शिकवले. तसेच विविध खेळ खेळवले. तसेच आम्ही मामनोलीतील वसतीगृहातील मूलांबरोबर बालदिन साजरा केला. आपल्या कॉलेजच्या फिलासॉफीच्या दोशी मिस ह्यांनी आम्हाला "मेडीटेशन" (एकाग्रता) हे शिकवले. एकाग्रतेमुळे आपण आपला मेंदू, हृदय याचे ठोके तसेच शरीरातील प्रत्येक अवयवाची जाणीव आपल्याला होते हे शिकवले तसेच कॉलेजच्या प्राचार्या सौ. शकुंतला सिंग मॅम व मुर्ती मिस ह्यांनीही कॅम्पला भेट दिली. त्यानंतर दामोदर मोरे व मनोज पाथरकर सरांनी सामाजिक भान असणाऱ्या कविता सादर केल्या. मोरे सरांची "धर्मयुद्ध" ही कविता मनाला एक संदेश देऊन गेली. त्या कवितेत सरांनी जे टिपले ती सत्यता आहे तसेच डॉ. अभय उपासनी (पोट विकार तज्ञ) व डॉ. अनघा उपासनी (नेत्र विकारतज्ञ) यांच्याबरोबर "आरोग्य शिबिर" कुंटे हायस्कूलमध्ये गावकऱ्यांसाठी आम्ही आयोजित केले. त्या कार्यक्रमाला ५० ते ६० गावकरी व आम्ही N.S.S. व्हॉलेंटिअर उपस्थित होते. त्यांनी आजारी गावकऱ्यांना तपासले व गोळ्या औषधे दिली. डॉ. अभय उपासनी बदल विशेष सांगायचे म्हणजे माणसात कोणत्या रोगांची लक्षणे आहेत किंवा होणार आहे हे दाखवणारी मशीन पहिल्यांदा

त्यांनी भारतात आणली तसेच डॉ. अनघा उपासनी ह्यांनी काही ॲक्सीडंट केसेसमध्ये पेशंटच्या डोळ्याला खूप लागले असेल तर की डॉक्टर हात लावायला तयार नसतात अशी अवघड ऑपरेशन करून कित्येक लोकांच्या डोळ्यांची ज्योती परत मिळवून दिली. तसेच समाज कार्य करणाऱ्या सामाजिक चळवळीत भाग घेणाऱ्या मीनल सोहनी ह्यांनी ८ व्या दिवशी कॅम्पला भेट दिली त्यांनी तुरुंगात असणाऱ्या महिला व वैश्या व्यवसाय करणाऱ्या स्त्रियांबरोबर त्यांच्या वाढणाऱ्या लहान मुलांचे आयुष्य कसे असते हे सांगितले तसेच कल्याणमधील “पडघा” फाट्यातील दरिद्री व्यक्तीची परिस्थिती त्यामुळे त्यांची बहुसंख्य मुले ही कुपोषित जन्माला आली अशा भयानक परिस्थितीतील मुलांना ‘जे जे हॉस्पिटल’ मध्ये ॲडमिट केले. अशा प्रकारचे कार्य करण्यास आम्हालाही प्रवृत्त केले. रात्री गोखले सरांनी कॅम्पला भेट देऊन आम्हाला आकाशदर्शनचा कार्यक्रम दाखवला व आकाशातील ग्रहाबद्दल माहिती दिली. आकाशातील राशीचक्र कसे बदलते व गुरु शुक्र हे टेलिस्कोप मधून आम्हाला दाखवले तसेच वेगवेगळ्या प्राणी, व्यक्ती, वाद्ये ह्यांच्या सावल्यांच्या

प्रतिकृतींचा खेळ दाखवला. खरोखरच गोखले सरांनी आकाशाबद्दल फार छान माहिती दिली. तसेच कॅम्पमध्ये अंधश्रद्धा निर्मुलनाचा कार्यक्रम ही झाला त्याच्या प्रमुख वंदना शिंदे म्हणजे माई यांनी जादूचे प्रयोग दाखवले. तसेच सर्वसामान्य लोकांनी हातचालाखी करणारे, भोंदूगिरीला, करणी ह्याला बळी पडू नये असा सल्ला दिला हे पाहुणे कॅम्पदरम्यान आम्हाला भेट द्यायला आले.

ह्या तज्ञमंडळीकडून डिझास्टर मॅनेजमेण्ट, पाण्याचे व्यवस्थापन, स्ट्रेस मॅनेजमेण्ट, मानसिक आरोग्य, सेक्स एज्युकेशन, पर्यावरण कम्युनिकेशन स्किल्स अशा विविध विषयांवर आम्हाला मार्गदर्शन केले तसेच श्रमदानाच्या माध्यमातून मी स्वावलंबन तसेच व्यवस्थापन शिकले. प्रत्येक विद्यार्थी कोणतेही काम निसंकोचपणे पुढे होऊन करत होता. ही आम्हाला सवय लागली. हे कॅम्पमधील माझे १० दिवस माझ्या जीवनातील अतिशय महत्त्वाचे आणि मोलाचे दिवस होते. ही शिस्त मी कॅम्पमध्ये वावरताना शिकली.,
